

YRKESKAMPEN

Lärarhandledning

Yrkeskampen är en tävling som ska inspirera och sätta igång tankar om framtida utbildning för elever i årskurs 8 runt om i Sverige.

Med Yrkeskampen vill WorldSkills Sweden öka intresset för de yrken som gymnasiala yrkesprogram leder till. För dig som lärare eller studie- och yrkesvägledare blir tävlingen ett verktyg i undervisningen om olika utbildningsvägar och för eleverna ett sätt att öka sin valkompetens.

INTRODUKTION

Den här lärarhandledningen vänder sig till lärare vars elever ska delta i **Yrkeskampen** och har sitt fokus i att vara ett stöd i skolans arbete med att öka elevernas valkompetens. För att detta ska bli en naturlig del av undervisningen har övningarna tydliga kopplingar till läroplanen.

Lärarhandledningen har som syfte att vara ett hjälpmedel i skolans arbete med samverkan mellan skola och omvärld, samt studie- och yrkesvägledning i det vida perspektivet.

Genom att arbeta med övningarna som presenteras i lärarhandledningen hjälper du som lärare eleverna att:

- öka medvetenheten kring olika valalternativ både vad gäller yrkesutbildningar och framtida yrken
- öka medvetenheten i relationen mellan sig själva och olika valalternativ samt våga välja efter intresse och talang

I en alltmer föränderlig värld ställs det höga krav på skolan att ge eleverna verktyg för att kunna genomföra välgrundade studie- och yrkesval. Undersökningar visar att ungdomar endast kan räkna upp ett fåtal yrken vilket indikerar att det finns stor utvecklingspotential i hur vi informerar elever om framtida yrkesval. För hur är det möjligt att genomföra välgrundade studie- och yrkesval utan kunskapen om vilka alternativ som finns?

Samverkan mellan skola och omvärld är ett viktigt verktyg i arbetet med att ge eleverna möjligheten att lära sig mer om framtida studier, yrken, arbetsuppgifter, utbildningar och valmöjligheter. Genom att medverka i Yrkeskampens moment med webbtävling och det föreslagna lektionsmaterialet konkretiseras en del av de mål och riktlinjer som finns i skolans styrdokument.

ANVÄNDARGUIDE

Yrkeskampen-lektionen är indelad i tre delar; Introduktions- och inspirationsfilm med Beppe Singer, gruppövning samt webbtävlingen. Utöver det finns material för två extralektioner. För de klasser som går vidare till nästa steg i Yrkeskampen, det vill säga delfinalen, eller som på annat initiativ besöker Yrkes-SM, finns också en upplevelsebaserad introduktion kring yrken och yrkesval.

Övningarna i lärarhandledningen är i de flesta fall inte sammankopplade med varandra vilket gör det lätt för dig att plocka ut de övningar som passar just din klass utan att för den skull behöva arbeta med hela undervisningstemat.

TRE TEMAN SOM BIDRAR TILL ELEVERNAS VALKOMPETENS

Yrkeskamp-lektionen, eller lärarhandledningen som detta material fortsatt kommer att kallas är indelad i tre undervisningsteman beror på att den ska kunna användas i olika syften. Ambitionen med lektionsmaterialet är att det ska vara ett komplement till webbtävlingen som därmed bli en del av ett större sammanhang. Materialet ska vara en hjälp till eleven för att kunna göra underbyggda studieval i ett samhälle där arbetsmarknaden ständigt förändras och där utbildningssystemet är mer komplicerat än tidigare.

TEMA: VAD INNEBÄR YRKET OCH YRKESUTBILDNING?

Eleverna får fördjupa sig i vad olika yrken innebär. Vilka kompetenser kräver yrket och hur kopplas detta till arbetet som sker i skolan? Vilka arbetsuppgifter ingår?

TEMA: JAG & STUDIERNÄ

Här får eleverna fundera över olika studievägar. Vilka utbildningar och skolor finns? Vad är viktigt att tänka på inför valet av skola? Hur har andra tänkt vid val av skola?

TEMA: JAG I ARBETSLIVET

Eleverna ges möjlighet att fundera längre in i framtiden. Vilka kompetenser har de idag och vad kan de utveckla? Hur utvecklas dessa kompetenser genom det de arbetar med i skolan? Vem får jobbet? Vilka yrken kommer finnas i framtiden? Olika ord och begrepp.

ÖVNINGARNA

Välj själv om du vill följa övningarna helt och hållet, lägga till och ta bort delar som fungerar för just din grupp samt den tid du har till förfogande.

KOLLEGIALT ARBETE

Tanken med materialet är att alla lärare på skolan ska vara involverade i arbetet kring samverkan mellan skola och omvärld. Hur ska vi tillsammans arbeta för att uppnå de mål och riktlinjer som uttrycks i läroplanen? För att underlätta detta arbete kan det vara bra att föra en diskussion i arbetslaget kring hur ni tillsammans kan bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning och yrkesval.

Nedan följer ett antal diskussionsfrågor som kan vara ett underlag vid er diskussion kring på vilket sätt ni kan använda er av denna lärarhandledning.

1. Hur kan vi på skolan dra nytta av lärarhandledningen?
2. Hur kan mitt ämne kopplas till de olika övningarna i lärarhandledningen? Tänk här på att inte enbart titta på det centrala innehållet utan också på de förmågor som eleverna ska träna på.
3. Vilket eller vilka av de tre nämnda undervisningsteman passar bäst att arbeta med på vår skola/med våra elever?
4. Vilka stöd för att arbeta med de övningar som finns i lärarhandledningen återfinns i läroplanen och hur jobbar vi idag på skolan för att uppnå dessa mål och riktlinjer?
5. Hur samverkar vi med omvärlden idag och hur kan lärarhandledningen vara ett stöd i detta arbete? Vad kan vi behöva förbättra kopplat till detta?
6. Hur arbeta med att förbättra elevernas valkompetens och hur kan lärarhandledningen vara till hjälp i detta arbete?
7. Hur jobbar vi här på skolan för att rusta eleverna inför framtiden? Titta gärna i platsannonser. Vilka kompetenser efterfrågas och hur arbetar vi med dessa kompetenser idag? Hur kan vi synliggöra detta för våra elever?
8. Vilka övningar i lärarhandledningen är ett bra komplement till det vi redan gör här på skolan?

KOPPLING TILL LÄROPLANEN

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt. (Lgr11)

SKOLANS MÅL

Skolans mål är att varje elev

- Kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- Har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- Har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.

RIKTLINJER

ALLA SOM ARBETAR I SKOLAN SKA

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö, och
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön, social eller kulturell bakgrund.

LÄRAREN SKA

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDAREN, ELLER DEN PERSONAL SOM FULLGÖR MOTSVARANDE UPPGIFTER, SKA

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning, och
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

LÄRAREN SKA

- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen

REKTORNS ANSVAR

- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet

Ytterligare en aspekt som lyfts i läroplanen är skolans ansvar att motverka traditionella könsmonster. Skolan ska ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. Då olika yrkesvägar traditionellt sett har en relativt ojämn könsfördelning är aktiviteter kopplat till samverkan mellan skola och omvärld ett ypperligt tillfälle för alla elever att öka kunskapen och kännedomen om de olika yrken de stöter på.

I de riktlinjer i läroplanen som beskriver hur all personal i skolan ska arbeta med normer och värden står det att det är allas ansvar att aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper. Även detta berörs i handledningen genom övningar och är ett viktigt arbete på skolorna.

OM WORLDSKILLS SWEDEN

WorldSkills Sweden har som mål att höja kvaliteten, statusen och attraktionskraft för svensk yrkesutbildning. WorldSkills Sweden är ett samarbete mellan Svenskt Näringsliv, LO och staten genom Skolverket, Utbildningsdepartementet och Myndigheten för yrkeshögskolan. Utöver dessa parter medverkar även branschorganisationer, yrkesnämnder, myndigheter, skolor och företag aktivt och ekonomiskt i denna angelägna och viktiga satsning.

OM DET PEDAGOGISKA MATERIALET

Detta pedagogiska material är ursprungligen framtaget av Emma Theiland Nilsson, GR Skola Arbetsliv och GR utbildning på uppdrag av Skolverket. GR är en förkortning av Göteborgsregionens kommunalförbund. GR Skola Arbetsliv är en del av GR Utbildning. GR Skola Arbetsliv verkar för skolutveckling i hela Göteborgsregionen. Under processen gång har lärare, studie- & yrkesvägledare och annan skolpersonal varit delaktiga i utformningen av material.

Notera att lärarhandledningsmaterialet för Yrkeskampen består av valda delar från en större lärarhandledning som ni finner på <https://yrkessm.se/forbered-er/>

LEKTION YRKESKAMPEN

TEMA – VAD INNEBÄR YRKET OCH YRKESUTBILDNING?

1. FILM

TID: CIRKA 10 MINUTER

Beppe Singer introducerar Yrkeskampen, yrkesutbildning, vad ett yrke är och varför yrkesutbildning är ett smart val – på sitt speciella vis.

Länk till filmmaterialet har klickat tillsammans med lärarhandledning men du hittar det även här:

TEXTAD: <https://vimeo.com/386424070>

OTEXTAD: <https://vimeo.com/386419502>

2. YRKESVÄRDERINGSÖVNING

TID: CIRKA 25 MINUTER

Tanken med övningen är att eleverna ska få upp ögonen för olika yrken och särskilt yrken kopplat till de 12 gymnasiala yrkesprogrammen.

Eleverna ska också få fundera över vilka kompetenser och egenskaper som är viktiga för de olika yrkena.

KOPPLING TILL KURSPLAN

ÄMNETS SYFTE

Undervisningen ska ge eleverna möjlighet att använda och utveckla kunskaper och redskap för att formulera egna egna, och granska andras, argument

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Därigenom ska eleverna stimuleras att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

FÖRMÅGOR

Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

FÖRBEREDELSE

Välj ut ett antal yrken och yrkesutbildningar åt eleverna som de kan läsa på om innan lektionstillfället. Information om de 12 gymnasiala yrkesprogrammen hittar du på www.dintalang.se. Har alla elever möjlighet så rekommenderar vi att eleven även gör "Talangtestet".

Du behöver även klippa ut egenskapskortet som du hittar på nästa sida.

GENOMFÖRANDE

Dela upp eleverna i grupper om tre-fyra elever, se till att varje grupp har en komplett uppsättning med egenskapskort. Eleverna arbetar med ett yrke inom de 12 gymnasiala yrkesprogrammen som är kopplade till den aktivitet som ska ske under Yrkeskampen så att eleverna kan förbereda sig på bästa sätt. Berätta sedan att de, utifrån egenskapskortet, ska välja ut de fem viktigaste egenskaperna som kan behövas för att arbeta inom det tilldelade yrket. Ge eleverna fem till tio minuter att diskutera detta. Berätta sedan att de ska plocka bort två av de fem egenskaper de tidigare valt ut och sedan rangordna de tre som blir kvar. Slutligen ber du varje grupp att presentera för resten av klassen vad de, i gruppen, har kommit fram till.

EFTERDISKUSSION

- Tror ni att personer som arbetar med dessa yrken skulle välja samma ord som ni valt?
- Håller grupperna med om varandras val eller skulle de välja annorlunda? Varför?
- Vad känner ni till om dessa yrken sedan innan?
- De egenskaperna ni har plockat ut – på vilket sätt är dessa viktiga att ha även i skolan?
- Vilken gymnasieutbildning tror ni att ni bör välja om ni, i framtiden, vill arbeta inom det yrket ni har diskuterat i gruppen?

3. YRKESKAMPEN WEBBTÄVLING

TID: CIRKA 10 MINUTER

Instruktioner om webbtävlingen får du som lärare i ett separat mail med vägledning och inloggningsuppgifter för klassen. Notera att minst fyra elever måste delta i webbtävlingen.

Ett tips är att även välja yrken som har en koppling till ämnet du undervisar i. Fråga eleverna på vilket sätt yrket kan kopplas till det aktuella ämnet. På så vis kan du hjälpa eleverna att se sambandet mellan det som de lär sig i skolan och det framtida yrkeslivet.

FLEXIBEL	DRIVEN	ANSVARSFULL	AMBITIÖS
EFFEKTIV	MÅLINRIKTAD	ORDNINGSAM	PRATSAM
ÖDMJUK	TUFF	BESTÄMD	UPPRIKTIG
AUKTORITÄR	KREATIV	STÖTTANDE	STRUKTURERAD
SAMARBETSVILLIG	PRAKTISK	SERVICEMINDED	PUNKTLIG
NYFIKEN	UTBILDAD	GLAD	DISCIPLINERAD
KUNNIG	EFFEKTIV	UTÅTRIKTAD	KLOK
HJÄLPSAM	TÅLMODIG	VÄLTRÄNAD	ENGAGERAD
SKAPANDE	NOGGRANN	MEDMÄNSKLIG	RESULTATINRIKTAD
INITIATIVTAGANDE	LOJAL	MOTIVERAD	PÅLITLIG
SMART	ORÄDD	ENVIS	ÄVENTYRLIG
STRESSTÅLIG	LUGN	SNABB	OMSORGSFULL

EXTRALEKTION 1

TEMA – JAG & STUDIERNÄ / HUR VÄLJER JAG GYMNASIUM

TID: CIRKA 40 MINUTER

Detta är en värderingsövning där eleverna ska få tänka till kring vilka faktorer som styr deras val av gymnasium.

KOPPLING TILL KURSPLAN

ÄMNETS SYFTE

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att, utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser, uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. På det viset stimuleras eleverna att engagera sig och delta i ett öppet meningsutbyte om samhällsfrågor.

FÖRMÅGOR

Uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv.

Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.

CENTRALT INNEHÅLL

Arbetsmarknadens och arbetslivets förändringar och villkor, till exempel arbetsmiljö och arbetsrätt. Utbildningsvägar, yrkesval och entreprenörskap i ett globalt samhälle. Några orsaker till individens val av yrke och till löneskillnader.

FÖRBEREDELSE

Eleverna behöver en mobiltelefon, en läsplatta eller en dator för att kunna rösta. Det behövs en projektor för att alla ska kunna se och följa resultaten. Som lärare behöver du ha gått in och skapat undersökningen före övningstillfället.

GENOMFÖRANDE

Använd dig av någon form av digitalt responsverktyg, förslagsvis Socrative, Mentimeter eller Kahoot och låt eleverna ta ställning till nedanstående påståenden. Förklara för eleverna att de svarar anonymt. Efter varje fråga får eleverna se hur klassen som helhet har svarat.

Det kan vara bra att stanna upp för att eleverna ska kunna reflektera över svaren och förklara sina val.

- Vad är viktigast vid valet av gymnasium?**
 - Att gå på en skola där kompisarna går
 - Att välja ett program som passar mig och mina intressen
 - Att välja en utbildning som är bred så att det finns många olika vägar öppna efter gymnasiet. (Fråga gärna eleverna vad som är en bred utbildning och problematisera kring detta)
- Mina vårdnadshavares åsikter är viktiga vid mitt val av gymnasium.**
 - Instämmer helt
 - Håller inte alls med
 - Det är mina vårdnadshavare som väljer åt mig
 - Jag lyssnar på mina vårdnadshavare men gör mina egna val
- Jag tar reda på mycket om skolan innan jag gör mitt val.**
 - Nej jag bryr mig inte så mycket om hur skolan är
 - Ja jag vill träffa lärare och elever innan jag gör mitt val
 - Finns det bara en skola som har det programmet jag vill gå så väljer jag den skolan oavsett hur den är
- Det är viktigt för mig att välja ett program där jag kan få arbeta direkt efter gymnasiet.**
 - Stämmer helt
 - Jag vill plugga efter gymnasiet
 - Det viktigaste är att jag får gå ett program som intresserar mig

5. **Jag vet redan vilken skola jag ska välja.**

- a) Ja
- b) Nej

6. **Jag vet redan vilket program jag ska välja.**

- a) Ja
- b) Nej

7. **Valet av gymnasium stressar mig.**

- a) Ja
- b) Nej
- c) Litegrann

8. **Jag vet vad skillnaden är mellan ett yrkesprogram och ett studieförberedande program.**

- a) Ja
- b) Nej
- c) Delvis

9. **Under min gymnasietid vill jag få möjligheten att få komma ut och praktisera på olika företag.**

- a) Ja
- b) Nej
- c) Kanske

Hitta gärna på fler frågor som passar just din grupp och som har en koppling till studieval. Avsluta gärna övningen med att koppla den till den aktivitet som klassen kommer ta del av, om klassen har kvalificerat sig vidare i Yrkeskampen, ska besöka Yrkes-SM eller ska besöka Gymnasiedagarna. På vilket sätt kan eleverna ta med sig de nya erfarenheter som de fått genom övningen till den kommande aktiviteten?

EXTRALEKTION 2

TEMA – JAG I ARBETSLIVET / ÖVNING "MINA KOMPETENSER"

TID: CIRKA 45-55 MINUTER

Tanken med övningen är att eleverna ska fundera över vilka särskilda kompetenser de har som kan komma väl till hands i det framtida arbetslivet samt vilka kompetenser de kan behöva utveckla.

KOPPLING TILL KURSPLAN

ÄMNETS SYFTE

Genom undervisningen ska eleverna få möjligheter att utveckla sin samarbetsförmåga och respekt för andra.

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla sin personliga livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

FÖRMÅGOR

Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.

FÖRBEREDELSE

Det kan vara bra att gå igenom vad kompetens innebär tillsammans med eleverna, och ge några tydliga exempel. Eleverna behöver ha tillgång till en dator alternativt en läsplatta med internetuppkoppling.

GENOMFÖRANDE

STEG 1

Be eleverna intervjua varandra för att ta reda på vilka intressen och kompetenser de har samt vad de är bra på.

STEG 2

Nu ska eleverna leta efter passande jobb till varandra. Be dem att logga in på www.platsbanken.se för att hitta ett jobb till klasskompisen utifrån det som framkommit i intervjuerna.

STEG 3

Eleverna ska presentera för varandra i mindre grupper och berätta vilket jobb de har valt åt sin klasskamrat. I redovisningen kan de ställa frågor till varandra genom att säga exempelvis "jag uppfattade det som att du är väldigt kreativ, stämmer det?", "då jag uppfattade dig som väldigt omhändertagande tänkte jag att det hade passat dig att arbeta inom vården, vad tror du om det?".

Ett tips är att det går att rikta uppgiften till olika ämnen. Om uppgiften genomförs inom teknikämnet kan du exempelvis be eleverna titta på platsannonser som har med teknik att göra. Ska ni exempelvis besöka eller göra prao på ett företag inom en viss bransch går det istället att leta platsannonser kopplat till den branschen.

Om Yrkeskampen

Tävlingen Yrkeskampen arrangeras av WorldSkills Sweden och syftar till att öka kunskapen om olika yrken och öka rekryteringen till yrkesutbildningar på gymnasienivå.

Om WorldSkills Sweden

WorldSkills Sweden har som mål att höja kvaliteten, statusen och attraktionskraften för svensk yrkesutbildning. WorldSkills Sweden är ett samarbete mellan Svenskt Näringsliv, LO och staten genom Skolverket, Utbildningsdepartementet och Myndigheten för yrkeshögskolan. Utöver dessa parter medverkar även branschorganisationer, yrkesnämnder, myndigheter och skolor. www.worldskills.se

Om Yrkes-SM

En tävling i yrkesskicklighet för unga. Evenemanget, som äger rum i Helsingborg 22–24 april 2020, arrangeras för att öka attraktionskraften för olika yrken och höja statusen på svensk yrkesutbildning. Genom ett stort och innehållsrikt tävlings- och uppvisningsarrangemang tävlar och mäter hundratals av Sveriges mest yrkesskickliga ungdomar sina krafter mot varandra inom ett 50-tal yrken. Under tre dagar erbjuds skolor och allmänhet att gratis besöka det över 25 000 kvm stora evenemangsområdet för att titta, fråga och själva få prova på olika yrken. Yrkes-SM arrangeras av WorldSkills Sweden tillsammans med Familjen Helsingborg 2020.

INITIATIVTAGARE

Skolverket

